

Uchwała Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego (III PZP 6/22) z perspektywy odwołujących się od decyzji w sprawach tzw. Ustawy dezubekizacyjnej.

Opracowali:

adwokat Jan Dudzik,

aplikantka adwokacka Aleksandra Nowak,

aplikantka adwokacka Karolina Fijałkowska

W dniu 26 kwietnia 2023 roku Sąd Najwyższy Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydał uchwałę, zgodnie z którą sprawy cywilne w drugiej instancji powinny być rozpoznawane w składzie trzech sędziów, a nie w składzie jednoosobowym jak miało to miejsce od czasu wprowadzenia tzw. „ustaw covidowych”, czyli przepisów Ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych wraz z późniejszymi zmianami. Uchwała ma moc zasady prawnej i obowiązuje od dnia jej podjęcia.

Wpływ na czas rozpoznania spraw byłych funkcjonariuszy w II Instancji

Konsekwencją uchwały, może być wydłużenie oczekiwania na rozpatrzenie spraw byłych funkcjonariuszy w drugiej instancji. W efekcie uchwały sądy apelacyjne powinny uzupełnić składy sędziowskie w sprawach, w których został już wyznaczony skład jednoosobowy. W praktyce, wyznaczone już posiedzenia w jednoosobowym składzie są odraczane, następuje losowanie dodatkowych sędziów do składu orzekającego i wyznaczenie nowego terminu posiedzenia. Wydłużenie terminów nie powinno być jednak znaczące, ponieważ sądy apelacyjne jedynie powracają do sytuacji obowiązującej przed pandemią COVID-19.

Możliwy wpływ uchwały SN na linię orzeczniczą sądów apelacyjnych

Nie ulega wątpliwości, że kolegialny (trzyosobowy) skład sądu sprzyja obiektywizmowi w zakresie oceny przebiegu służby odwołujących się. Z doświadczenia naszej Kancelarii wynika, że wyroki wydawane w sprawach ustawy dezubekizacyjnej w składach trzyosobowych są bardziej wyważone, a tym samym istnieje mniejsze prawdopodobieństwo wydania rozstrzygnięcia kwalifikującego służbę funkcjonariusza jako służby na rzecz państwa totalitarnego.

Wykładnia zgodnie z którą charakter służby należy oceniać na podstawie indywidualnych czynów funkcjonariusza i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka (zgodna z Uchwałą Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20), mimo nie nadania jej mocy zasady prawnej jest wykładnią dominującą w sądach powszechnych i niewielu sędziów pomija rzeczywisty przebieg służby opowiadając się za wykładnią literalną, zgodnie z którą wystarczającym jest pełnienie służby we wskazanych przez ustawodawcę jednostkach i formacjach. W rezultacie można spodziewać się większej ilości orzeczeń, w których szczegółowo zostanie przeanalizowany przebieg służby pod kątem naruszania podstawowych praw i wolności.

Co z wyrokami zapadłymi w składzie jednoosobowym?

Sąd Najwyższy nadał wydanej Uchwale moc zasady prawnej. Należy jednak zauważyć, że nawet taka uchwała nie jest źródłem powszechnie obowiązującego prawa i nie prowadzi do uchylenia wspomnianych przepisów „ustaw covidowych”. W konsekwencji wszystkie wcześniej wydane wyroki są ważne i wydane zgodnie z prawem. Natomiast wydanie orzeczenia w składzie jednoosobowym po dacie uchwały, będzie mogło stanowić podstawę zarzutu w skardze kasacyjnej składanej przez organ lub odwołującego się.